

Liptálské slavnosti 2016

Kázání – Rastislav Pečeňa

Lk 14,1.7–14:

Jednou v sobotu vešel Ježíš do domu jednoho z předních farizeů, aby jedl u jeho stolu; a oni si na něj dávali pozor. Když pozoroval, jak si hosté vybírají přední místa, pověděl jim toto podobenství: „Pozve-li tě někdo na svatbu, nesedej si dopředu; vždyť mezi pozvanými může být někdo váženější, než jsi ty, a ten, kdo vás oba pozval, přijde a řekne ti: ‚Uvolni mu své místo!‘ a ty pak musíš s hanbou dozadu. Ale jsi-li pozván, jdi a posad' se na poslední místo; potom přijde ten, který tě pozval, a řekne ti: ‚Příteli, pojď dopředu!‘ Pak budeš mít čest přede všemi hosty. Neboť každý, kdo se povyšuje, bude ponížen^(u), a kdo se poníží^(v), bude povýšen.“

Tomu, kdo jej pozval, Ježíš řekl: „Dáváš-li oběd nebo večeři, nezvi své přátele ani své bratry ani příbuzné a bohaté sousedy, poněvadž oni by tě také pozvali a tak by se ti dostalo odplaty. Ale dáváš-li hostinu, pozvi chudé, zmrzačené, chromé a slepé. Blaze tobě, neboť nemají, čím ti odplatit; ale bude ti odplaceno při vzkříšení spravedlivých.“

Amen

Drazí bratři a sestry, Ježíš byl na návštěvě u farizea – učitel a vykladač zákona u jiného učitele a vykladače zákona, u jednoho z předních farizeů. Stejně tak je tu dnes mnoho lidí z celého světa na návštěvě, a všichni je sledujeme v očekávání, co krásného uvidíme a uslyšíme.

V Ježíšově případě to však bylo trochu jinak. Byla to větší hostina, neboť tam bylo plno hostů a zdá se, jakoby si tento významný farizeus tzv. „pozval Ježíše na kobereček“ – není to řečeno přímo, ale z textu to vyplývá: Farizeové vyčkávali a sledovali, „co to ten Ježíš zase vyvede“.

A vyvedl! To jsme sice v textu nečetli, neboť jsme to přeskočili, ale Ježíš hned uzdravil jednoho člověka se silně nafouklým břichem, který k němu přišel – trpěl vodnatelností. Ještě se Ježíš předtím provokativně zeptal farizeů, je-li dovoleno uzdravovat v sobotu. Farizeové z principu přikazovali a zakazovali. Ježíš se jich ptá, je-li dovoleno vykonat dobro v sobotu, když se nesmí pracovat – oni mlčí; skoro, jakoby se báli sebe navzájem. Kdyby odpověděli „ano“, dali by za pravdu Ježíši, což nejspíš nebyl mezi místními farizei velmi chvályhodný čin. Na druhou stranu odpověď „ne“ nejspíš nebyla úplně ta, se kterou by stoprocentně souhlasili. Mlčeli tedy. A Ježíš ho uzdravil.

Následuje pak text, který jsme četli. Farizeové sledovali Ježíše, co učiní, čím by ho obžalovali. A Ježíš si všímá, že zatímco hledají hřích na druhých (a to hlavně na Ježíši), sami se dopouštějí hříchu, sami dávají přednost sobě před druhými a povyšují se. Pýcha je před Bohem zlá. Velmi nám to připomíná známý Ježíšův výrok: „Pokrytče, nejprve vyjmi trám ze svého oka, a pak teprve prohlédneš, abys mohl vyjmout třísku z oka svého bratra.“ (Lk 6,42)

Bratři a sestry, co však ve mně tento text vyvolával? Říkal jsem si, kdo všechno by to měl slyšet. „Jé, to by měl slyšet Ondra, škoda, že tu není. Ten by poznal, že má vyjmout nejprve trám ze svého oka, a pak prozře, aby mohl vyjímat třísky z očí druhých. ... A František, jé, kdyby ten to slyšel...“

To, je ale naprosté nepochopení toho verše! Dokud přemýšlím nad tím, kdo všechno má vyjmout trám ze svého oka, do té doby vůbec nevím, o čem ten verš mluví.

Já jsem ten, kdo ho má slyšet, nikdo jiný, nikdo druhý, jen já. Velice mám rád obraz, který jsem kdysi slyšel: Kdykoli v obvinění ukazuješ prstem na druhého, tři prsty ukazují zpátky na mně.“

Dobrá, farizeové (a další hosté) teda hřešili a přitom hledali hřích na druhých. Jak ale hřešili?

Povyšovali se. Bratři a sestry, to je přesně to, co často děláme, když máme nějaký nevyřešený problém: Nejdřív se srovnáváme a vidíme, že v tomto srovnávání prohráváme, když si uvědomuji (a možná už ani neuvědomuji) nějaký svůj problém.

Rád bych vám řekl jeden příběh, který se mi stal: Když jsem ještě vedl skautská setkání, občas jsme chodili ložit na skály. Jednou s námi byl jeden kluk, který kdykoli, když někdo lezl, tak mu nadával a smál se mu, že to vůbec neumí, že má přidat, že nemá na skále co dělat. To se občas stane, že se děti navzájem posmívají druhým. Velmi mě ale překvapilo, když se dostal na řadu. Začal lézt a hned na začátku, ještě docela nízko, se úplně rozklepal, že nemůže nahoru, ani dolů. Zastavil se mnohem níž než ostatní děti a nešlo s ním hnout, začal panikařit. Vůbec jsme nevěděli, co s ním...

Zvláštní na tom je, že kdyby byl mlčel, všechno by bylo v pořádku – často se stává, že se někdo při různých náročnějších aktivitách bojí. Ale on se před svým výstupem na skálu posmíval tak, že už lezl všem krkem. A v životě jsem viděl už více podobných situací.

Když se nemůžu zvednout ze svého bláta, hledám problém na druhém, abych ho srazil ještě hlouběji, než jsem já. To vlastně dělali i farizeové, když viděli, že nejsou schopni obstát před zákonem, ačkoli dělali, co mohli; alespoň se tak teda co nejlépe tvářili, aby třeba svým vzhledem byli motivací druhým, když už ne svým skutečným jednáním. A to máme tendenci dělat i my. Jsme dole, a namísto abychom se nechali Bohem skrze Ježíše Krista vytáhnout nahoru, chytáme druhé za ruku, stáhneme je k sobě a chceme po nich vylézt alespoň trošičku výš.

Co ale o takových říká Ježíš? „Každý, kdo se povyšuje, bude ponížěn, a kdo se ponižuje, bude povýšen.“ (Lk 14,11) Stejná slova užívá Ježíš o čtyři kapitoly dále (Lk 18,14), když říká podobenství o pyšném „bezhříšném“ zákoníkovi a o pokorném hříšném celníkovi.¹

Ospravedlněn odešel celník a ne ten farizeus. Vždyť farizeus byl ten, kdo se srovnával a říkal, „díky Pane, že nejsem jako ten celník“. Celník se zmohl jen na slova „Bože, slituj se nade mnou hříšným.“ Farizej ani o odpuštění neprosil, tak ho nedostal. Celník o něj prosil, a také mu bylo uděleno.

V českém textu jsme četli, že tomu, kdo si sedne na poslední místo, hostitel řekne „Příteli, pojd' dopředu.“ V originálním řeckém znění to však vyzní jinak: Hostitel pokornému hostu říká „příteli, *vystup nahoru*.“ (v anglickém překladu je to také tak)

V té době totiž lidé u jídla spíše lehávali na zemi, než že by seděli. Přední místa tedy nebyla ani tolik vepředu, jako že byla výše; byla totiž na lůžkách, kdežto ostatní místa byla na zemi. Mnozí hosté si tedy jednoduše chtěli dopřát jednak pohodlí na lůžku a jednak se povýšit nad druhé. Ti, co šli na pohodlné vyvýšené místo, jsou následně sesazeni dolů na

¹ O těch, kteří si na sobě zakládali, že jsou spravedliví, a ostatními pohrdali, řekl toto podobenství: „Dva muži vstoupili do chrámu, aby se modlili; jeden byl farizeus, druhý celník. Farizeus se postavil a takto se sám u sebe modlil: ‚Bože, děkuji ti, že nejsem jako ostatní lidé, vyděrači, nepoctivci, cizoložníci, nebo i jako tento celník. Postím se dvakrát za týden a dávám desátky ze všeho, co získám.‘ Avšak celník stál docela vzadu a neodvážil se ani oči k nebi pozdvihnout; bil se do prsou a říkal: ‚Bože, slituj se nade mnou hříšným.‘ Pravím vám, že ten celník se vrátil ospravedlněn do svého domu, a ne farizeus. Neboť každý, kdo se povyšuje, bude ponížěn^(k), a kdo se ponižuje^(l), bude povýšen.“ Lk 18,9–14

zem, kdežto ti, kteří si pokorně lehají na zem a nechávají vyšší místa jiným, jsou hostitelem před zraky druhých vyvýšeni a poctěni. Pán Ježíš tím říká, co nemáme dělat na svatbě. Je to ovšem podobenství a hostitel zde znázorňuje Hospodina – Boha, který nás vyvýší v nebi, budeme-li na zemi pokorní.

Bratři a sestry, vážení hosté, v druhé části Ježíš mluví o konání dobra. „Tomu, kdo jej pozval, Ježíš řekl: Dáváš-li oběd nebo večeři, nezvi své přátele ani své bratry ani příbuzné a bohaté sousedy, poněvadž oni by tě taky pozvali a tak by se ti dostalo odplaty. Ale dáváš-li hostinu, pozvi chudé, zmrzačené, chromé a slepé. Blaze tobě, neboť nemají čím ti odplatit; ale bude ti odplaceno při vzkříšení spravedlivých.“

Ježíš nám nezakazuje zvat své známé, pouze to nedoporučuje kvůli našemu dobru. Ani Ježíš neříká, abychom se nenechali pozvat, vždyť On sám je pozván na hostinu. Je dobré zvat své blízké na hostinu i je navštěvovat, ale milionkrát víc je zvat ty, kteří nám nemají jak odplatit, kteří nám nemohou nic vrátit – pak totiž máme odměnu v nebi. Pozveme-li chudé, máme odměnu v nebi, kde nám vydrží navěky, kdežto pozveme-li bohaté a ty, kteří nám to mohou vrátit, vydrží nám odměna tak na jedno odpoledne, než nám vytráví ten oběd, na který nás pozvali „nazpět“.

Mysleme tedy na ty, kteří nic a hlavně nikoho nemají, kteří zůstali sami. Pak nám bude odplaceno při vzkříšení spravedlivých – to jsou ti, kteří nestahují druhé do bláta k sobě, ale naopak ti, kteří se nejdříve ve svém ponížení, slabosti a vnitřní chudobě nechají vytáhnout ze všech temnot a hříchu láskou a spásou Ježíše Krista. A pak, když už stojí, mohou pomáhat vstát druhým, dát jim svůj chléb a svou lásku.

Bratři a sestry, lze to pouze v tomto pořadí, neboť dokud se nenecháme nejdřív samotným Ježíšem vytáhnout na nohy, nemůžeme chodit, ale jen se plácát. Můžeme sice druhým dávat chléb a konat dobré a spravedlivé skutky, ale dokud neřekneme jako ten celník „Bože, slituj se nade mnou hříšným“, nemůže být za nás zapláceno Ježíšovou, to znamená, nemůžeme vstát, a ani pomoci druhým vstát.

Amen.